

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu over het toezicht op het werken met hijskranen en werkbakken bij asbestsanering, mede naar aanleiding van de antwoorden van deze bewindslieden op schriftelijke vragen van de leden Dijkgraaf en Bisschop (beiden SGP) over de aangescherpte regels voor gebruik van hoogwerkers bij asbestsanering (Aanhangsel Handelingen II 2016/17, nr. 1652).

De vragen en opmerkingen zijn op 6 juni 2017 aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu voorgelegd.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Veldhoven

Adjunct-griffier van de commissie,
Jansma

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (IenM) op de Kamervragen van de leden Dijkgraaf en Bisschop (beiden SGP) over de aangescherpte regels voor gebruik van hoogwerkers bij asbestsanering. De leden van de VVD-fractie hebben hierbij nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de beantwoording van de schriftelijke vragen over de aangescherpte regels voor gebruik van hoogwerkers bij asbestsanering. Hierover hebben zij enkele vragen.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie van de Minister van SZW en de Staatssecretaris van I&M op de Kamervragen van de SGP over de aangescherpte regels voor gebruik van hoogwerkers bij asbestsanering en hebben nog enkele vragen hierover.

Algemeen

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Minister en Staatssecretaris van mening zijn dat er geen sprake is van aangescherpte regels. Waarom werd in het verleden wel asbestsanering via de bak toegestaan? Als asbest niet via een hijsbak verwijderd kan worden, welke werkbare alternatieven ziet de Staatssecretaris dan voor zich? Welke mogelijkheden zijn er om met de branche in gesprek te gaan om tot een oplossing te komen?

De leden van de VVD-fractie vragen waarom de EU-richtlijn in Nederland strenger wordt gehanteerd dan in bijvoorbeeld België.

De leden van de CDA-fractie lezen in de beantwoording van de Kamervragen dat de Minister van SZW en de Staatssecretaris van IenM laten weten dat er geen sprake is van aanscherping van de regels, maar van een verduidelijking. Desalniettemin horen deze leden geluiden uit de sector dat tegenwoordig bij gebruik van een hijskraan met werkbak het werk, in tegenstelling tot de afgelopen jaren, wordt stilgelegd. Hierdoor komen lopende projecten stil te liggen en worden nieuwe projecten afgeblazen. Hoe zien de bewindspersonen de ontstane situatie waarin het saneren van asbest ontmoedigd en bemoeilijkt wordt? Waarom wordt er nu gehandhaafd, terwijl in de sector het beeld is ontstaan dat het gebruik van een hijskraan met werkbak toegestaan is voor die gevallen waar geen alternatieven zijn? In hoeverre vormt de in de beantwoording genoemde brochure een verandering in het handhavingsbeleid? In hoeverre kunnen alternatieven aangetoond worden? Kunnen de bewindspersonen toelichten hoe dit verbod op het gebruik van een hijskraan zich verdraagt met het beleid om de sanering van asbestdaken te versnellen? Wat gaan zij doen om het «hijskraanverbod» voor asbestdaken op te heffen?

De leden van de CDA-fractie vragen of aangetoond kan worden dat de werkmethode hijskraan-werkbak als zodanig onveilig is. In hoeverre is de veiligheid beter geborgd met machines, zoals verreikers en hoogwerkers? De sector schat in dat voor zeker 30% van de grotere asbestdaken alternatieve machines geen oplossing bieden. Ook zouden de machines maar beperkt beschikbaar zijn, terwijl er nog rond de 10 miljoen vierkante meter asbest moet worden verwijderd. Hoe kijkt de Minister van SZW naar dit probleem? Deelt hij de mening dat voor een belangrijk deel van de asbestdaken, zowel op de korte als op de middellange termijn, geen

andere mogelijkheden zijn voor veilige verwijdering dan hijskraan met werkbak? De leden van de CDA-fractie vragen of dit de bewindspersonen bekend is en of zij de Kamer kunnen informeren over de gevolgen van de «verduidelijking» van de regels op de asbestsanering in Nederland.

De leden van de CDA-fractie vragen of de bewindspersonen kunnen onderbouwen dat de Nederlandse regels ten aanzien van het gebruik van een werkbak en hijskraan voor asbestsanering gelijk zijn aan de regels in andere Europese landen en of dat ook voor de Europese regels geldt. Welke regels hanteren buurlanden als België en Duitsland ten aanzien van het gebruik van een werkbak bij asbestsanering?

Zijn de bewindspersonen bereid om toch zo veel mogelijk maatwerk toe te staan zonder bureaucratische rompslomp, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Daarnaast vragen deze leden welke mogelijkheden er zijn voor maatwerk asbestsanering bij monumentale panden.

De leden van de CDA-fractie merken op dat met de Programmatische Aanpak de ontwikkeling van de collectieve aanpak van asbestdaken in woonwijken, op bedrijventerreinen en in het landelijk gebied wordt ondersteund. Deze werkwijze biedt veel kansen om de vervanging van een dak voor eigenaren makkelijker, goedkoper en versneld te laten uitvoeren. Echter, de door de Minister van SZW gestelde regels voor asbestverwijdering bemoeilijken een collectieve aanpak omdat ze zijn toegesneden op asbestverwijdering op één adres en één dag tegelijk. Hoe zal worden bevorderd dat regels die de collectieve aanpak van asbestdaken bemoeilijken worden aangepast?

De leden van de CDA-fractie vragen of de Inspectie SZW en de Programmaraad Asbest van de Nederlandse Omgevingsdiensten in een intentieverklaring hebben afgesproken om nauwer te gaan samenwerken bij het toezicht op naleving van de bestaande regels bij asbestverwijdering. Gaan de bewindspersonen een soortgelijke samenwerking bevorderen tussen de regelgever (de Minister van SZW) en het Programmabureau Versnelling Asbestdakensanering, zodat de regels een versnelling van de sanering toelaten?

De leden van de CDA-fractie vragen of de Minister van SZW en de Staatssecretaris van IenM bereid zijn deze vragen gezamenlijk te beantwoorden. Ook vragen zij of zij bereid zijn om in te gaan op de uitnodiging van asbestsaneringsbedrijven voor een werkbezoek.

De leden van de D66-fractie constateren dat het onderwerp van dit schriftelijk overleg zich toespitst op één specifieke aspect van de asbestsanering. De leden van deze fractie maken zich echter tevens zorgen over het brede spectrum van regelgeving en procedures die een praktische doorwerking hebben in situaties waarbij bijvoorbeeld het asbest in een hele straat in één keer wordt gesaneerd. Deze leden schatten in dat juist deze situaties veel meer voor zullen komen ten opzichte van de situaties waarbij er één enkele asbestsanering plaatsvindt – waar de huidige regelgeving nu voornamelijk op is gebaseerd – gezien de enorme opgave waar men zich voor gesteld ziet richting 2024. Om die doelstelling te halen zal er immers grootschaliger gesaneerd moeten worden. Deze leden vragen voorts of alle procedures die van toepassing zijn op (relatief) grootschalige gelijktijdige asbestsanering doorgelicht kunnen worden om te kijken of deze naar de laatste stand van de wetenschap en met de kennis van nu uit de praktijk niet veel efficiënter kunnen worden ingericht en/of de huidige procedures geen onlogische situaties veroorzaken. Zo is deze leden bijvoorbeeld ter ore gekomen dat op dit moment een afvalcontainer telkens moet worden verplaatst wanneer men huis na huis

een straat saneert, wat mogelijk tot onnodige logistiek leidt en het saneringsproces vertraagt. Deze leden kunnen zich voorstellen dat op deze manier het doel van 2024 niet wordt gehaald. Is de Staatssecretaris van lenM tot een dergelijk onderzoek bereid? Zo nee, kan zij aangeven op basis waarvan zij het vertrouwen heeft dat er geen verbeterlagen meer gemaakt kunnen worden, uiteraard altijd met behoud van het gewenste veiligheidsniveau?

De leden van de SP-fractie vragen hoeveel arbeidsongevallen jaarlijks plaatsvinden bij de sanering van asbestdaken. Wat zijn daarbij de meest voorkomende ongelukken en op welke wijze worden werknemers hiertegen beschermd? Hoe worden slachtoffers van deze arbeidsongevallen gecompenseerd?

De leden van de SP-fractie lezen in de beantwoording van de schriftelijke vragen dat wordt gesproken over recent gepresenteerde machines die kunnen helpen bij het saneren van asbestdaken. Om welke machines gaat het hier en welke nieuwe technieken zijn bekend die behulpzaam kunnen zijn bij het saneren van daken?

De leden van de SP-fractie vragen met betrekking tot de reactie op de Kamervragen of een overzicht gegeven kan worden van de thans bestaande subsidieregelingen waarop bedrijven een beroep kunnen doen voor asbestsaneringen.

De leden van de SGP-fractie constateren dat sectorbreed wordt aangegeven dat door de strikte interpretatie en handhaving van de artikelen 7.18 en 7.23d van het Arbeidsomstandighedenbesluit veel saneringsprojecten zijn stilgelegd dan wel dat geplande projecten niet worden doorgezet. Zo zegt een asbestsaneerder dat zijn bedrijf normaal 140.000 m² asbestdaken saneert, en dit jaar nog maar 6.000 m². Het bedrijf staat bijna op het punt er helemaal mee te stoppen.¹ Zo zijn er meer. Sectorbreed wordt ook aangegeven dat op deze wijze ernstige vertraging optreedt en de opgave voor 2024 niet haalbaar is. De Staatssecretaris van lenM liet in reactie op Kamervragen van de leden Geurts en Amhaouch (beiden CDA)² echter weten dat de asbestverwijderingsbedrijven hebben laten weten dat de deadline haalbaar lijkt. Is de veronderstelling juist dat de Staatssecretaris zich baseert op gedateerde informatie? Erkennen de bewindslieden dat gegeven de huidige situatie de opgave voor 2024 niet haalbaar is? Zo niet, waarom niet? Zo ja, hoe gaan de bewindslieden vertraging voorkomen?

De Inspectie SZW stelt dat werkbakken instabiel zijn en dat de kans groot is dat mensen er van af vallen. De leden van de SGP-fractie vragen of deze veronderstelde onveiligheid ook vanuit de praktijk aangetoond kan worden. Kunnen de bewindslieden een inschatting geven van het aantal ernstige ongevallen dat zich sinds 2010 heeft voorgedaan bij asbestsaneringsprojecten door onveilig gebruik van kranen met werkbakken in strijd met het Arbeidsomstandighedenbesluit?

De leden van de SGP-fractie merken op dat sectororganisaties aangeven dat voor een substantieel deel van de asbestdaken verwijdering op dit moment alleen veilig mogelijk is met behulp van een hijskraan met een werkbak. In die gevallen is inzet van een verreiker niet mogelijk door de grootte van het dakoppervlak en/of slechte bereikbaarheid. Andere transportmogelijkheden zijn binnen afzienbare termijn voor deze toepassing niet voorhanden. Het alternatief is dat werknemers over de daken heen moeten lopen, maar dat is veel minder veilig. Asbestdaken

¹ <https://www.nieuweoogst.nu/nieuws/2017/06/01/ban-op-hijskraan-remt-asbestsanering>

² Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 1777)

zijn meer dan twintig jaar oud. De constructie is daarom onbetrouwbaar. De uitzonderingsmogelijkheden die artikel 7.23d van het Arbeidsomstandighedenbesluit biedt, bieden voor de asbestsaneringspraktijk geen soelaas vanwege de zeer beperkende voorwaarden, aldus deze leden. Delen de bewindslieden de analyse dat in ieder geval voor een deel van de asbestdaken de komende jaren geen veiligere alternatieven zijn voor het gebruik van een hijskraan met een werkbak? Is de veronderstelling juist dat sanering van daken van binnenuit of door over daken heen te lopen juist tot meer ongevallen zal leiden?

De leden van de SGP-fractie vragen waarom artikel 7.18 van het Arbeidsomstandighedenbesluit ten aanzien van het gebruik van hijskranen met werkbakken bij asbestsanering de afgelopen jaren niet actief is gehandhaafd. Delen de bewindslieden de mening dat op deze wijze ten minste de indruk is gewekt dat deze toepassing voldoende veilig bevonden werd?

De artikelen 7.18, 7.23 en 7.23d van het Arbeidstijdenbesluit zijn gebaseerd op de Europese Arbeidsmiddelenrichtlijn (2009/104/EG). De leden van de SGP-fractie lezen in deze richtlijn het volgende: «Onverminderd artikel 5 van Richtlijn 89/391/EEG, mogen bij wijze van uitzondering niet daarvoor bestemde arbeidsmiddelen worden gebruikt voor het hijsen/heffen van werknemers, mits passende maatregelen zijn genomen om de veiligheid te waarborgen, overeenkomstig de nationale wetgevingen of praktijken die in passend toezicht voorzien. Wanneer werknemers aanwezig zijn op arbeidsmiddelen die dienen voor het hijsen/heffen van lasten moet de bedieningspost permanent zijn bemand. De werknemers die worden gehesen/geheven moeten over een veilig communicatiemiddel beschikken. Er moeten de nodige voorzieningen worden getroffen om hen bij gevaar te kunnen evacueren.» Is de veronderstelling juist dat de in artikel 7.23d opgenomen beperkende voorwaarden met betrekking tot de gebruiksfrequentie en de gebruiksduur niet rechtstreeks voortvloeien uit de Arbeidsmiddelenrichtlijn?

Artikel 7.18, vierde lid, van het Arbeidsomstandighedenbesluit bepaalt dat met een hijs- of hefwerktuig dat uitsluitend is bestemd en ingericht voor het vervoer van goederen, in de plaats van of tezamen met goederen geen personen vervoerd mogen worden. De leden van de SGP-fractie hebben enkele vragen over de interpretatie van deze bepaling. Is de veronderstelling juist dat de werkbakken die in de asbestsaneringspraktijk in combinatie met hijskranen gebruikt worden op zichzelf goedgekeurd zijn voor personenvervoer? Dan is een dergelijke hijskraan toch niet meer uitsluitend bestemd en ingericht voor het vervoer van goederen en biedt artikel 7.18, vierde lid, ruimte voor gebruik van hijskranen met werkbakken bij asbestsanering?

Alles afwegend vragen de leden van de SGP-fractie of de bewindslieden bereid zijn het Arbeidsomstandighedenbesluit zo aan te passen dat gebruik van hijskranen met werkbakken bij asbestsanering mogelijk wordt dan wel op basis van artikel 9.11 vrijstelling te verlenen.

II. Reactie van de bewindspersoon